

Κλιματική αλλαγή υπό ένα πρίσμα ηθικής... ορατών τε πάντων και αοράτων ...

Γράφει ο Δρ
Δημήτριος Σαλαμπάσης

Senior Lecturer, Χρηματο-
οικονομικών Τεχνολογιών,
Καινοτομίας και Στρατηγικής
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο
Swinburne

Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως τα ακραία καιρικά φαινόμενα, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και οι γεωργικές διαταραχές, συχνά επιδεινώνουν τις υπάρχουσες κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές ανισότητες.

Η κλιματική αλλαγή εγκυμονεί πολύ σημαντικούς κινδύνους και είναι στενά συνυφασμένη με την προστασία της ανθρώπινης ζωής, της αξιοπρέπειας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς του μέλλοντος του πλανήτη και της ανθρωπότητας. Πέρα από το πραγματικό των κινδύνων και των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής υπάρχει και η ηθική διάσταση η οποία περιλαμβάνει την εξέταση των ηθικών συνεπειών και των ευθυνών που συνδέονται με αυτήν την παγκόσμια πρόκληση θέτοντας μία σειρά από θεμελιώδη αλλά συνάμα πολύ πολύπλοκα και ευαίσθητα ηθικά ζητήματα:

- **Δικαιοσύνη μεταξύ των γενεών:** Η κλιματική αλλαγή έχει μακροπρόθεσμες επιπτώσεις για τις μελλοντικές γενιές. Προκύπτουν ηθικές ανησυχίες σχετικά με τη δικαιοσύνη των τρεχουσών ενεργειών που αφήνουν ένα βάρος περιβαλλοντικής υποβάθμισης και κινδύνους για τις μελλοντικές γενιές. Εγείρει ερωτήματα σχετικά με την ευθύνη μας να διασφαλίσουμε έναν βιώσιμο πλανήτη για τους μελλοντικούς κατοίκους.

- **Διανεμπτική δικαιοσύνη:** Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει δυσανάλογα τις ευάλωτες κοινωνίες. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως τα ακραία καιρικά φαινόμενα, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και οι γεωργικές διαταραχές, συχνά επιδεινώνουν τις υπάρχουσες κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές ανισότητες. Οι ηθικοί προβληματισμοί περιλαμβάνουν την αντιμετώπιση της δίκαιης κατανομής του κόστους, των οφελών καθώς και της κλιμάκωσης των βαρών που σχετίζονται με τις προσπάθει-

ες μετριασμού της κλιματικής αλλαγής.

- **Παγκόσμια δικαιοσύνη και ισότητα:** Η κλιματική αλλαγή είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο που απαιτεί διεθνή συνεργασία και συλλογική δράση. Προκύπτουν ηθικές ανησυχίες σχετικά με τις διαφορετικές ευθύνες των χωρών με βάση τις ιστορικές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, την ικανότητα αντίδρασης και τους οικονομικούς πόρους. Οι λόγοι ισότητας τονίζουν την ανάγκη για δίκαιη κατανομή των βαρών, υποστήριξη για τις ευάλωτες χώρες και διασφάλιση ότι οι πιο μειονεκτούντες πληθυσμοί δεν πλήττονται δυσανάλογα.

- **Περιβαλλοντική διαχείριση:** Η κλιματική αλλαγή συνδέεται με ευρύτερες περιβαλλοντικές ανησυχίες, όπως η απώλεια βιοποικιλότητας, η αποψίλωση των δασών και η ρύπανση. Οι ηθικές προοπτικές τονίζουν τη σημασία της εκτίμησης και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος για την εγγενή του αξία, αναγνωρίζοντας την αλληλεξάρτηση μεταξύ ανθρώπου και φύσης. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση βιώσιμων πρακτικών, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση των οικοσυστημάτων για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές.

- **Ηθικός καταναλωτισμός:** Οι ατομικές επιλογές και συμπεριφορές συμβάλλουν στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Οι ηθικοί προβληματισμοί περιλαμβάνουν την ευθύνη των καταναλωτών και τον ρόλο του ηθικού καταναλωτισμού στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Αυτό περιλαμβάνει τη λήψη βιώσιμων επιλογών, την υποστήριξη φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και επιχειρή-

σεων και την υποστήριξη υπεύθυνων προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης.

- **Κλιματική δικαιοσύνη:** Η κλιματική δικαιοσύνη επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις άνισες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στις περιθωριοποιημένες κοινωνίες. Δίνει έμφαση στα δικαιώματα των πληγέντων πληθυσμών να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, να έχουν πρόσβαση σε πόρους για προσαρμογή και να αναζητούν αποκατάσταση για τις βλάβες που σχετίζονται με το κλίμα. Η κλιματική δικαιοσύνη περιλαμβάνει επίσης την αντιμετώπιση των υποκείμενων κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών δομών που διαιωνίζουν τις αδικίες. Η κλιματική αλλαγή ως μία μακροπρόθεσμη, συστημική πρόκληση αποτελεί πλέον ένα ορατό φαινόμενο το οποίο έχει ήδη πολύ σημαντικές επιπτώσεις στη ζωή μας και προμηνύει ένα πολύ σκοτεινό, αβέβαιο αλλά και συνάμα αόρατο μέλλον. Η ηθική ηγεσία και υπευθυνότητα αποτελούν συστατικά νευραλγικής σημασίας για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Απαιτείται διαφάνεια, ακεραιότητα και υπεύθυνη λήψη αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας. Η ενσωμάτωση ενός πλαισίου ηθικής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, στην ανάπτυξη έρευνας και τεχνολογικής καινοτομίας καθώς και στην υιοθέτηση σειράς στρατηγικών θα συμβάλει στην ελαχιστοποίηση των πιθανών δυσμενών επιπτώσεων, δίνοντας προτεραιότητα στη δράση της βιωσιμότητας, στη βελτίωση της ετοιμότητας και στην προώθηση μίας ισότιμης βιώσιμης ανάπτυξης.